

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część XLIV. — Wydana i rozesłana dnia 8. października 1891.

(Zawiera Nr. 149.)

149.

Rozporządzenie ministerstwa handlu z dnia 30. września 1891,

którem dla kolei żelaznych rządowych i prywatnych wydaje się przepis o umundurowaniu:

a) urzędników i aspirantów na urzędników, b) urzędników niższych i zastępców urzędników niższych, jakoteż c) sług.

Na zasadzie Najwyższego upoważnienia z dnia 29. sierpnia 1891 wydaje się dla kolei żelaznych rządowych i prywatnych zamieszczony poniżej przepis, tyczący się umundurowania:

- a) urzędników i aspirantów na urzędników,
- b) urzędników niższych i zastępców urzędników niższych, jakoteż
- c) sług.

O ile tego przepis niniejszy wymaga, tracą moc swoje przepisy dotychczasowe dla funkcyonaryuszów pod a) i b) wzmiankowanych, na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 20. czerwca 1885, rozporządzeniem ministerstwa handlu z dnia 4. lipca 1885 (Dz. u. p. Nr. 100) a dla sług pod c) wzmiankowanych, na zasadzie Najwyższego postanowienia z dnia 14. marca 1857, rozporządzeniem ministerstwa handlu z dnia 3. kwietnia 1857 (Dz. u. p. Nr. 76), ogłoszone.

Bacquehem r. w.

Przepis, tyczący się munduru:

a) urzędników i aspirantów na urzędników, b) urzędników niższych i zastępców urzędników niższych, tudzież c) sług kolei żelaznych i prywatnych.

I. Postanowienia ogólne.

§. 1.

Urzędnikom i aspirantom na urzędników, urzędnikom niższym i zastępcom urzędników niższych, tudzież sługom kolei żelaznych rządowych i prywatnych wolno w służbie i poza służbą, mianowicie na uroczystościach i przy prezentacjach służbowych nosić suknią honorową, mundur.

O ile w służbie wykonawczej stykają się z publicznością, są obowiązani nosić w służbie mundur.

§. 2.

Ustanawia się ośm klas mundurów dla urzędników, trzy klasy dla urzędników niższych, jedną klasę dla aspirantów na urzędników i jedną dla zastępców niższych urzędników, nakoniec cztery klasy dla sług.

Dla urzędników, noszących mundur pierwszy pięciu klas, zaprowadza się oprócz przepisanego munduru służbowego jeszcze osobny mundur galowy, którego używać należy podczas uroczystości i przy prezentacjach służbowych.

Urzednicy, noszący mundur szóstej aż do ósmej klasy, używają do gali przepisanego munduru służbowego, który w takim razie ma być zapięty i spodni służbowych, tudzież kapelusza i szpady.

Nadto wolno używać kapelusza do munduru służbowego i to urzędnikom, noszącym mundur wszystkich klas, ile razy występują publicznie; w zwyczajnych okolicznościach używać należy czapki.

Szpady, wyjąwszy uroczyste przyjęcia, nie nosi się przy zwyczajnem sprawowaniu służby wykonawczej, ani też w służbie biurowej wewnętrznej.

Urzednicy, przeznaczeni w zdarzeniach uroczystych do prowadzenia lub konwojowania pociągu, jak tylko skończy się przyjęcie, uwolnieni są na czas jazdy od noszenia szpady nawet do munduru galowego.

Wszystkim funkcyonaryuszom kolei rządowych i prywatnych wolno nosić w zimie i podczas stoty tak w służbie zwyczajnej jak i poza służbą buty z cholewami po wierzchu spodni aż do kolan sięgającymi. Jednakże noszenie butów z cholewami po wierzchu spodni przy zdarzeniach uroczystych i prezentacjach służbowych jest zakazane.

§. 3.

Na guzikach u mundurów dla urzędników, urzędników niższych i sług kolei żelaznych rządowych wyciśnięty jest orzeł cesarski dwugłowy.

Podobnież na tarczy środkowej u róży na kapeluszu dla tychże urzędników wyhaftowany jest także orzeł dwugłowy.

Na guzikach i różach u kapeluszy dla urzędników, urzędników niższych i sług kolei żelaznych prywatnych wyobrażona jest cecha firmy przedsiębiorstwa kolejowego, która powinna być zatwierdzona przez c. k. ministerstwo handlu.

Urzędników, urzędników niższych i sług kolei żelaznych rządowych zalicza do odpowiednich klas umundurowania Minister handlu.

Urzędników, urzędników niższych i sług kolei żelaznych prywatnych zalicza do tychże klas c. k. ministerstwo handlu na wniosek interesowanego zarządu.

§. 4.

Najpóźniej w przeciągu lat dwóch, licząc od dnia ogłoszenia niniejszego przepisu, wszyscy urzednicy, do których się tenże stosuje i którzy pełnią obowiązki w służbie wykonawczej, mają być zaopatrzeni w mundur odpowiednio nowemu przepisowi zmieniony.

Po upływie tego terminu nie będzie już wolno urzędnikom nosić mundurów według dawnego przepisu.

Co się tyczy urzędników niższych i sług, którzyeli zarządy kolejowe służbowo w mundury zaopatrują, przejście do nowego umundurowania odbywać się ma powoli w miarę wpływu instrukcyjnych okresów do noszenia mundurów, w które będą zaopatrzeni w chwili ogłoszenia przepisu niniejszego, mianowicie w taki sposób, żeby ile możności ten sam funkcyonaryusz nie nosił jednocześnie części umundurowania według dawnego i według nowego przepisu.

Nowe przedsiębiorstwa kolejowe prywatne, które w myśl §. 2go Porządku ruchu kolei żelaznych z dnia 16. listopada 1851 (Dz. u. p. Nr. 1 z r. 1852) prosić będą o pozwolenie otwarcia ruchu kolei, winny jak dotychczas tej komisji, która ma zbadać przysposobienie kolei do ruchu, złożyć dowód, że ministerstwo handlu zatwierdziło zaliczenie funkcyonaryuszów do poszczególnych klas umundurowania i że osoby te są w przepisane mundury zaopatrzone.

§. 5.

W mundurze klaniać się należy jak wojskowi podniesieniem prawej ręki i dotknięciem dolnego brzegu kapelusza lub daszka czapki.

Pod względem odznak żałobnych na mundurze obowiązują urzędników kolei żelaznych rządowych i prywatnych te same przepisy, co c. k. urzędników rządowych.

II. Opisanie munduru urzędników.

A. Mundur galowy.

§. 6.

Surdut mundurowy (fig. 1) jest dla wszystkich klas, dla których osobny mundur galowy jest przepisany, z sukna przedniego, granatowego (ciemnobłękitnego, franzbłau) z kołnierzem stojącym i wylogami z takiego samego sukna i ma jedwabną, czarną podszewkę, gładką.

Kołnierz stojący, sukniem granatowem podszyty, ma wewnątrz wkładkę pojedynczą, która utrzymuje go w formie, nie czyniąc sztywnym.

Kołnierz ten dla wszystkich klas ma równo 4 cm wysokości i jest na przodzie z lekka zaokrąglony o przekątni 1'3cm.

Część górna dochodzi aż do bioder i zapina się na dwa rzędy guzików połączanych, których jest

po siedm w każdym rzędzie (fig. 8). Guzik najwyższy oddalony jest o 1·3 *cm* od osady kołnierza, najniższy na szwie stanu tak przytwierdzony, żeby po zapięciu surduta na guziki, oba najwyższe guziki były od siebie oddalone o 10·5 *cm* a oba najniższe o 9·5 *cm*. Poły mają przednie końce zaokrąglone i dochodzą, gdy ręce są wolno spuszczone, aż do końca palca średniego wyprostowanego. Zachodzą na siebie z przodu jak wskazuje odległość obu rzędów guzików a z tyłu jak wskazuje dolna szerokość części plecowej.

W kierunku dwóch szwów plecowych tworzą obie poły po jednym fałdzie pionowym i tam, gdzie fałdy te schodzą się ze szwami plecowymi, przyszyte są dwa wielkie guziki. Poniżej tych guzików stanowych wycięte są w obu fałdach kieszenie, nakryte klapami podwójnie wygiętymi i opatrzonymi każda dwoma guzikami.

Rękawy są na przydołku mniej więcej na 10·5 *cm* rozcięte i obłożone wyłogiem na 6·5 *cm* szerokim, którego brzeg górny jest z lekka zaokrąglony.

Rozporek opatrzony jest na dolnej części rękawa małym guziczkiem a na górnej jego części dziurką do zapinania.

Wzdłuż brzegów munduru, tudzież na szwie kołnierza i na górnym brzegu wyłogów na rękawach biegnie wypustka (*passepil*) sukienna barwy pomarańczowej.

Na guzikach wyciśnięta jest cecha kolei.

§. 7.

Spodnie galowe dla tych klas, dla których osobny mundur galowy jest przepisany, są z tego samego co mundur sukna przedniego granatowego.

§. 8.

Za odznaki u munduru galowego (fig. 5—7, 14 i 15) dla urzędników kolei żelaznych tak rządowych jak prywatnych służą rozety na kołnierzu, tudzież galony złote na kołnierzu, na wyłogach u rękawów i na szwie bocznym zewnętrznym spodni a mianowicie:

- a) u mundurów piątej klasy galon złoty 3·3 *cm* szeroki i jedna rozeta srebrna na kołnierzu, galon 3·3 *cm* szeroki na wyłogach u rękawów i galon 2·6 *cm* szeroki na szwie bocznym zewnętrznym spodni;
- b) u mundurów czwartej klasy służą za odznakę takie same galony jak u mundurów piątej klasy i dwie rozety srebrne na kołnierzu;

c) u mundurów trzeciej klasy służą za odznakę takie same galony jak u mundurów czwartej klasy i trzy rozety srebrne na kołnierzu;

d) u mundurów drugiej klasy służy za odznakę galon 3·3 *cm* szeroki i jedna rozeta srebrna na kołnierzu, galon 5·3 *cm* szeroki na wyłogach u rękawów a na szwie bocznym zewnętrznym spodni dwa galony po 2·6 *cm* szerokie, wypustką barwy pomarańczowej oddzielone;

e) u mundurów pierwszej klasy służą za odznakę takie same galony jak u mundurów drugiej klasy i dwie rozety srebrne na kołnierzu.

Rozety mają 1·7 *cm* średnicy i są srebrnem haftowane lub ze srebra wyciśnięte.

U mundurów wszystkich pięciu klas znajduje się na kołnierzu po obu stronach obok rozet koło jednokrzydłte srebrnem wyhaftowane.

§. 9.

Kapelusz (fig. 16—22) jest z pilśni czarnej, obsyty czarną wstążką jedwabną morową i opatrzony z prawej strony czarną kokardą.

Obłoga przytwierdzona po prawej stronie kołem skrzydlatem, złotem haftowanem, składa się dla pierwszej aż do piątej klasy umundurowania z sześciu rzędów złotych builonów, z których dwa środkowe są splecione, dla szóstej aż do ósmej klasy umundurowania z galonu złotego. W obu rogach kapelusza leżą róże ze złotych builonów, mające w środku tarcze aksamitne pomarańczowe, na których wyhaftowana jest złotem cecha kolei.

§. 10.

Za broń przyboczną służy szpada, której rękojeść i ozdoby na pochwie metalowe, pozłacane, zrobione są podług wzoru (fig. 27—29).

Szpadę, której głownia stalowa ma 65 *cm* a rękojeść 15 *cm* długości, nosi się na pendencie, który opasywać należy pod mundurem lub pod kamizelką w taki sposób, żeby przedni rzemień szpady utrzymujący, spadał po lewem górnem udzie.

Pendent składa się z pasa ze skóry brunatnej lśniącej i dwóch rzemieni z czerwonego safianu szablę utrzymujących, opatrzonych sprzączkami.

Z rzemieni, szpadę utrzymujących, przedni ma 29 *cm*, tylny 46 *cm* długości; obadwa są na 2·8 *cm* szerokie i wyłożone po stronie zewnętrznej galonem złotym, 2·3 *cm* szerokim, w środku czarną nicią przetykanym, na dolnym zaś końcu, gdzie znajdują się sprzączki do przytwierdzenia szpady, ścięte kończasto.

Do pendentu przymocowany jest łańcuszek 13 *cm* długości mający, z haczkami do podwyższania szpady.

§. 11.

Paltot (fig. 4) jest z sukna granatowego (franzblau) ciężkiego lub lżejszego, albo z białego, bez wypustek, z kapturem, pętlami lub guzikami przytwierdzonym i kołnierzem leżącym czarnym akşamithym.

Na zewnętrznej stronie wyłożonej części kołnierza u obu brzegów przednich umieszczone są obszewki sukienne pomarańczowe z małym połączonym guziczkiem na górnym końcu tyłko obszewek.

Paltot ma być tak długi, żeby całkiem osłaniał ciało od szyi aż do 10—12 *cm* poniżej gołeni i zapina się na dwa rzędy połączonych guzików po 6 w każdym rzędzie. W wysokości bioder znajduje się zapięcie, mające 6 *cm* szerokości, 37 *cm* długości, opatrzone dwoma połączonymi guzikami i dwiema dziurkami.

Po lewej stronie piersi znajduje się od wewnętrznej kieszeni otwarta a w wysokości zapięcia dwie kieszenie kłapami nakryte.

Na wszystkich guzikach wycięta jest cecha kolej.

Na obu barkach przyszyte są w odległości 5 *cm* od górnego szwu rękawów uszka z galonu 1·5 *cm* szerokiego do przewleczenia i przytrzymywania naramienników poniżej w §. 14 opisanych.

§. 12.

Krawat jest z czarnej, gładkiej materii jedwabnej z wypustką płócienną białą.

§. 13.

Rękawiczki są białe ze skóry pralnej.

B. Mundur służbowy.

§. 14.

Surdul jest (fig. 2 i 2 a) ze sukna przedniego granatowego (franzblau) z podszewką z czarnej gładkiej materii jedwabnej lub wełnianej. Części piersiowe (przednie) surdula zachodzą w środku piersi jedna na drugą i tworzą dwie wykładki u góry

kończyste. Na każdej jest rzędem po siedm guzików, równo od siebie oddalonych, które są metalowe, połączone i opatrzone cechą kolej. Guzik najwyższy oddalony jest o 3 *cm* od osady kołnierza a o 12 *cm* od brzegu wykładki, najniższy o 9 *cm* od brzegu wykładki. W podszewce lewej części piersiowej znajduje się kieszeń mająca 15 *cm* szerokości.

Gdy ręce są wolno spuszczone, poły dochodzą aż do końca palca środkowego wyprostowanego i ku dołowi rozszerzone, zachodzą na siebie z przodu jak wskazuje szerokość części wykładkowych a z tyłu jak wskazuje dolna szerokość części plecowej.

W kierunku dwóch szwów plecowych tworzą obie poły w części tylnej po jednym fałdzie pionowym a w każdym z nich znajduje się kieszeń nakryta kłapą trójkątną, to jest podwójnie wygiętą.

Kłapy te opatrzone są każda trzema guzikami połączonymi, przyszytymi po jednym na górnym i dolnym końcu, tudzież w środku kłapy.

Rękawy, nie rozcięte, obłożone są wyłogami z tego samego sukna, mającymi po 9 *cm* szerokości. Wzdłuż szwu między rękawem a wyłogiem idzie wypustka sukienka barwy pomarańczowej. Na wyłogach wzdłuż tylnego szwu tuż ponad i popod wypustką pomarańczową przyszyć należy po jednym guziczku połączonym.

Kołnierz ma podszewkę z tego samego sukna i jest tak skrojony, żeby wyłożony miał z tyłu, w środku, tudzież na obu przednich, prostokątnych rogach przy częściach wykładkowych 4 *cm* szerokości.

Odznakę stanowią naramienniki (fig. 10—12) na obu barkach, od końca kołnierza aż ponad górnym szwem rękawów, lecz nie są do surdula mundurowego stałe przytwierdzone.

Naramienniki te są prostokątne, na górnym końcu płasko pościnane i długość ich wynosi 14 *cm*, szerokość zaś u mundurów 1 i 2 klasy . . . 5·3 *cm*

"	"	3	aż do 5 klasy	3·3	"
"	"	6	"	8	"
"	"	8	"	4·3	"

Naramienniki podszyte są sukna barwy pomarańczowej a z wierzchu nakryte w całej szerokości:

u mundurów szóstej aż do ósmej klasy sukna granatowym, barwy surdula i obwiedzionem na brzegu galonkiem złotym 5 *mm* szerokim, a

u mundurów pierwszej aż do piątej klasy galonem złotym 5·3 a względnie 3·3 *cm* szerokim, jaki znajduje się na wyłogach rękawów munduru galowego odpowiedniej klasy.

W środku górnego ściętego końca znajduje się guziczek połączony, na którym wyciśnięta jest cecha odpowiedniej kolei.

Na przeciwnym zewnętrznym końcu umieszczone są rozety oznaczające różnicę rangi między klasami mundurów a mianowicie:

u mundurów	8	klasy	1	złota rozeta
"	"	7	"	2 złote rozety
"	"	6	"	3 " "
"	"	5	"	1 srebrna rozeta
"	"	4	"	2 srebrne rozety
"	"	3	"	3 " "
"	"	2	"	1 srebrna rozeta
"	"	1	"	2 srebrne rozety.

Rozety u mundurów pierwszej i drugiej klasy mają 25 mm średnicy, u mundurów innych klas 15 mm.

Naramiennik przytwierdza się do surduta mundurowego za pomocą wąskiego języka sukienego lub skórzanego, który znajduje się na spodniej stronie naramiennika, u jego końca zewnętrznego do szwu rękawów zwróconego i który najprzód przewleka się przez małą pętelkę z tego samego sukna co surdut zrobioną i do surduta tuż ponad górnym szwem rękawów przytwierdzoną a następnie zapina na guziczek, do spodniej strony naramiennika w okolicy jej górnego końca przyszyty. Naramiennik tym sposobem, za pomocą rzeczony pętelki, zadziergnięty, przewleka się następnie przez uszko (fig. 13), zrobione z galonu złotego 15 mm szerokiego a tak długiego jak szerokość naramiennika wymaga, sukna pomarańczowem podłożonego i którego oba końce przyszyte są mocno do barku munduru, w odległości 5 cm od górnego szwu rękawów; na koniec kruczek 25 mm długi a znajdujący się na spodniej stronie przy górnym ściętym końcu, zadzierzga się w pętelkę granatową, na surducie poniżej brzegu kołnierza umieszczoną.

§. 15.

Spodnie, dla wszystkich klas jednakowe, są ze sukna popielato-granatowego, opatrzone na szwach podłużnych zewnętrznych wypustką z tego samego sukna.

W lecie można nosić spodnie z materji welnianej barwy płótna żaglowego lub z materji pralnej jednobarwnej białej lub niebielonej.

§. 16.

Czapka (fig. 23—25) dla urzędników wszystkich klas według tego samego wzoru, krojem i formą taka jak czapki urzędników rządowych.

Zrobiona jest ze sukna przedniego granatowego (franzblau), opatrzona daszkiem ze skóry lakierowanej 45 mm szerokim, ukośnie ku dołowi zgiętym i podpinką 25 mm szeroką.

Czapka ma z przodu 100, z tyłu 130 mm wysokości i obszyta jest u dolnego brzegu sznurem złotym, czarnymi jedwabnymi nićmi przetykanym, 5 mm grubym. Podpinka opatrzona jest połączoną sprzączką i przytwierdzona powyżej brzegu daszka dwoma połączanymi guzickami z cechą odpowiedniej kolei.

W środku przedniej strony umieszczone jest na czapce dla urzędników kolei rządowych koło dwuskrzydłe, koroną cesarską ozdobione, złotem wyhaftowane, na czapce dla urzędników kolei prywatnych także koło dwuskrzydłe bez korony.

Urzędnik pełniący służbę przy ruchu nosić ma taką samą czapkę, atoli nie z granatowego lecz z czerwonego sukna.

§. 17.

Kamizelka zrobiona jest z sukna przedniego granatowego (franzblau), część jej tylna ma być z czarnego kanawasu, z przodu od szyi ku piersiom na 2—4 cm wycięta i zapina się na ośm guziczków metalowych połączanych (z takim samym odciskiem jak guziki u surduta), przyszytych na przednim brzegu prawej części piersiowej. Przednie dolne rogi obu części piersiowych są na ukos ścięte, kieszenie na stronie zewnętrznej, po jednej na każdym boku, są poziome, z otworem opatrzonym listewką 2 cm szeroką. Część tylna kamizelki jest w środku na 7 cm rozcięta i opatrzona zaponą ze sprzączką do ściągania.

§. 18.

Palto jest takie samo jak do munduru galowego i zawsze trzeba na nim nosić naramienniki w §. 14 opisane, które przytwierdza się na barkach paltota w taki sam sposób jak u surduta.

§. 19.

Krawat zrobiony jest z materji jedwabnej czarnej, na 2.2 cm szerokości a 77—80 cm długości, z końcami prostokątnie uciętymi i wiąże się go z przodu na węzeł z dwiema krótkimi kokardami i dwoma końcami.

§. 20.

Koszula jest z białego materiału.

§. 21.

Szpada jak do munduru galowego.

§. 22.

Każdemu zarządowi kolejowemu wolno postawić, w których stacyach pomniejszego znaczenia, tudzież przy jakich w ogóle czynnościach służbowych można zamiast munduru służbowego (§. 14) nosić kurtkę (sacco, fig. 3).

Kurtka zrobiona jest ze sukna przedniego granatowego (franzblau), z kołnierzem do wykładania z tego samego sukna, przylega wolno do ciała i gdy ręce są naturalnie spuszczone, przechodzi mniej więcej na 7 *cm* poza brzeg otworu rękawów.

Kurtka zapina się na dwa rzędy guzików metalowych połączonych (takich samych jak na mundurze), przyszytych w równej odległości od siebie, po pięć z każdej strony. Oba guziki najwyższe znajdują się o 3 *cm* poniżej osady kołnierza a dwa najniższe mniej więcej 30 *cm* nad dolnym brzegiem kurtki i przyszyte są w taki sposób, żeby wtedy, gdy kurtka jest zapięta, dwa rzędy guzików oddalone były od siebie około 10—12 *cm*.

Po obu przednich częściach kurtki od zewnątrz na 18 *cm* od przedniego a 20—22 *cm* od dolnego brzegu kurtki znajdują się kieszenie poziome, klapami na 7 *cm* szerokiemi nakryte.

Tylna część kurtki składa się z dwóch połów i jest od dołu na szwie środkowym na 8—10 *cm* rozcięta. Na wewnętrznej stronie lewej części piersiowej osadzona jest kieszeń boczna 13 *cm* szeroka. Rękawy nie są na przyłokku rozcięte a wylóg, którym są obłożone, ma 9 *cm* szerokości. Kołnierz ma podszewkę z tego samego sukna i jest tak skrojony, żeby wyłożony miał z tyłu w środku i na obu rogach przednich prostokątnych przy częściach wykładowych 4 *cm* szerokości.

Odnaki na kurtce są takie same jak na mundurze służbowym.

Do kurtki nie wolno nosić kapelusza i szpady.

III. Opisanie munduru aspirantów.

§. 23.

Mundur i kurtka dla aspirantów są całkiem takie same jak dla urzędników noszących mundur 8 klasy z tą różnicą, że na naramienniku niema rozet za odznakę służących.

IV. Opisanie munduru urzędników niższych.

§. 24.

Surdut mundurowy jest taki sam jak dla urzędników noszących mundur szóstej aż do ósmej klasy, z tą różnicą, że galonek 5 *mm* szeroki i rozety

na naramiennikach, jakoteż uszko, które ją przytrzymuje, są z jedwabiu żółtego, guziki zaś nie połączane, lecz z metalu złotożółtego.

Dla urzędników niższych mundury trzeciej klasy mają na naramienniku jedną rozetę, mundury drugiej klasy dwie a mundury pierwszej klasy trzy rozety.

§. 25.

Kurtka jest taka sama jak przepisana dla urzędników. Jednakże guziki i odznaki na niej są takie jak na surducie mundurowym urzędników niższych.

§. 26.

Spodnie są ze sukna popielato-granatowego z wypustką z tego samego sukna na szwie zewnętrznym podłużnym. W lecie można nosić spodnie z materii welnianej barwy płótna żaglowego albo z materii pralnej jednobarwnej białej lub niebieskiej.

§. 27.

Zamiast kapelusza dla urzędników przepisanego, urzędnicy niżsi używają także do gali czapki, jaką noszą urzędnicy z tą różnicą, że sznur, którym jest obszyta, tudzież koło skrzydlate, dla urzędników kolei rządowych koroną cesarską ozdobione, są nie ze złota, lecz z żółtego jedwabiu.

§. 28.

Urzędnicy niżsi nie noszą szpady.

§. 29.

Palto jest takie samo jak urzędników, z tą różnicą, że guziki nie są połączane, lecz z metalu złotożółtego a naramienniki i uszka do nich jak na surducie mundurowym urzędników niższych.

Kamizelka, krawat, koszula i rękawiczki są jak do munduru służbowego urzędników.

Urzędnikom niższym do konwojowania pociągów wolno nosić w służbie także czarne rękawiczki, wyjąwszy na uroczystościach.

§. 30.

Zarządowi każdej kolei zostawia się zdecydowanie, którzy z jej funkcyjaryuszów, do kategorii niższych urzędników należący, mają zamiast surduta mundurowego otrzymać tylko kurtkę.

V. Opisanie munduru zastępców urzędników niższych.

§. 31.

Mundur i kurtka dla zastępców urzędników niższych są całkiem takie same jak dla urzędników niższych, z tą różnicą, że zastępcy ci nie noszą rozet na naramienniku.

VI. Opisanie munduru sług.

§. 32.

Surdut mundurowy, spodnie i czapka dla sług I, II i III klasy są ze sukna modrego (barwy bławatków); mundur takiego samego kroju i formy jak mundur galowy urzędników noszących mundur pierwszej aż do piątej klasy, spodnie i czapka jak dla urzędników (obacz fig. 26 — 29).

Kołnierz i wyłogi surduta mundurowego są z tego samego sukna; podszewka części górnej surduta i rękawów jest z materji bawełnianej lub półwełnianej popielatej, podszewka pól z takiejże materji czarnej.

Na brzegach surduta, tudzież na wyłogach i na szwie kołnierza, jakoteż u spodni na szwach bocznych zewnętrznych biegnie wypustka sukienna barwy pomarańczowej. Na guzikach mundurowych, które mają być metalowe żółte, jako też na guzikach u czapki, wyciśnięta jest tak samo jak na guzikach mundurowych dla urzędników odznaka kolei.

U surduta mundurowego dla służby pociągowej znajduje się na barkach naramiennik ze sznura 5 mm grubego, złotożółtego, czarnymi nitkami przetykanego, która od dołu przyszyta jest do szwu barkowego, w środku bark przechodzi przez umieszczone tamże uszko z takiego samego sznura, a w górze zapina się na mały guziczek metalowy przepisanego rodzaju.

Zarządowi każdej kolei zostawia się do woli postanowienie, żeby słudzy IV klasy (budnicy) nosili także mundur; powinien on być krojem i formą taki sam jak mundur dla sług I, II i III klasy, ale z grubszego sukna.

Słudzy IV klasy, których zarządy kolejowe nie zechcą umundurować, mają nosić zamiast munduru bluzę sukienną w §. 35 opisaną.

Spodnie i czapka dla sług IV klasy zrobione są jak dla sług I, II i III klasy ze sukna także modrego ale grubszego.

§. 33.

Za odznaki służą dla sług I, II i III klasy rozety z jedwabiu złotożółtego na kołnierzu surduta mundurowego a mianowicie:

dla	I klasy	3,
„	II „	2 takie rozety,
„	III „	1 rozeta.

Obok rozet znajduje się po obu stronach koło jednoskrzydłe z metalu złotożółtego.

U mundurów dla sług IV klasy niema rozet na kołnierzu, lecz tylko wzmiankowane powyżej koła jednoskrzydłe.

§. 34.

Czapki sług wszystkich klas opatrzone są kołem dwuskrzydłem z metalu złotożółtego, które na czapkach sług kolei rządowych ozdobione jest koroną cesarską; nadto czapki sług I, II i III klasy obszyte są od dołu sznurem złotożółtym, czarnymi nitkami przetykanym, mającym 5 mm grubości.

§. 35.

Bluza sukienna dla sług I, II i III klasy (fig. 30) jest z tego samego co mundur sukna modrego (kornblumenblau), ma kołnierz stojący 35 mm wysoki, jest z przodu całkiem otwarta i dochodzi aż do połowy górnego uda. Jest zawsze bez podszewki. Na piersiach znajdują się zewnątrz dwie kieszenie otwarte a poniżej drugie dwie kieszenie także otwarte, nakryte trójkębnymi klapami.

Rękawy są na przydłoiuku zamknięte. Bluza zapina się przy kołnierzu na haftkę i z przodu na piersiach na sześć czarnych małych guzików blaszanych z prawej strony umieszczonych, które pokrywa listwa znajdująca się po lewej stronie.

Wewnątrz znajduje się ściągadło czarne 10 mm szerokie, żeby bluza przylegała do stanu.

Na kołnierzu są po obu stronach takie same odznaki (rozety jedwabne żółte) i także koło skrzydlate jak na mundurach sług I, II i III klasy a dla służby pociągowej nadto naramienniki na barkach.

Bluza sukienna sług IV klasy (budników), o ile ją zarządy kolejowe zamiast mundurów zaprowadzą, zrobiona jest ze sukna modrego grubego, jak spodnie sług tej klasy i tak samo jak bluzy sukienne dla sług I, II i III klasy z tą jedynie różnicą, że na kołnierzu niema rozet.

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 2a.

Fig. 3.

Fig. 4.

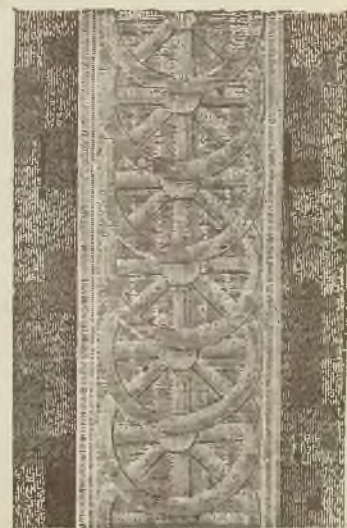

Fig. 5.

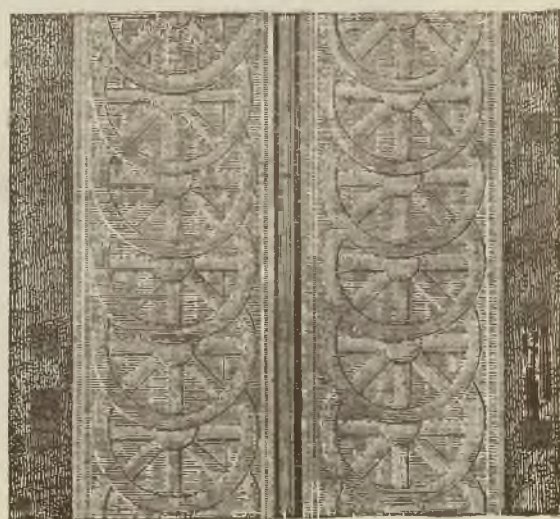

Fig. 6.

Fig. 7.

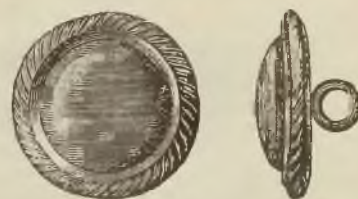

Fig. 8.

Fig. 9.

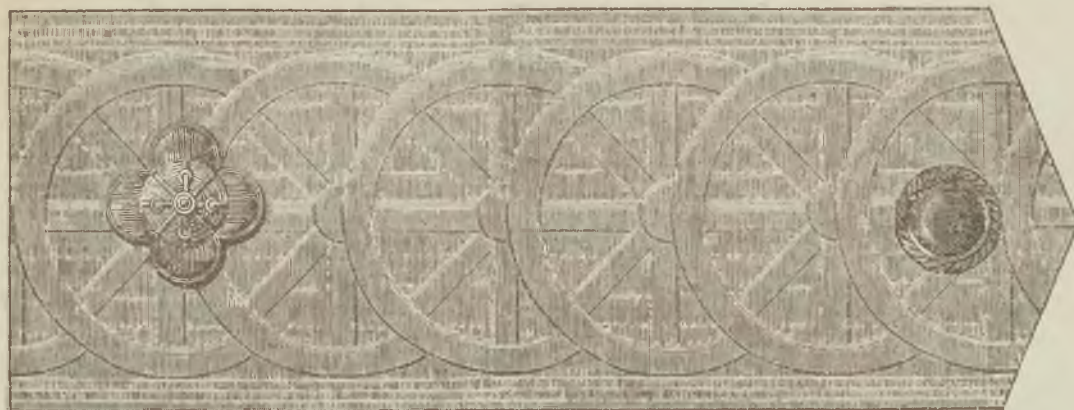

Fig. 10.

Fig. 11.

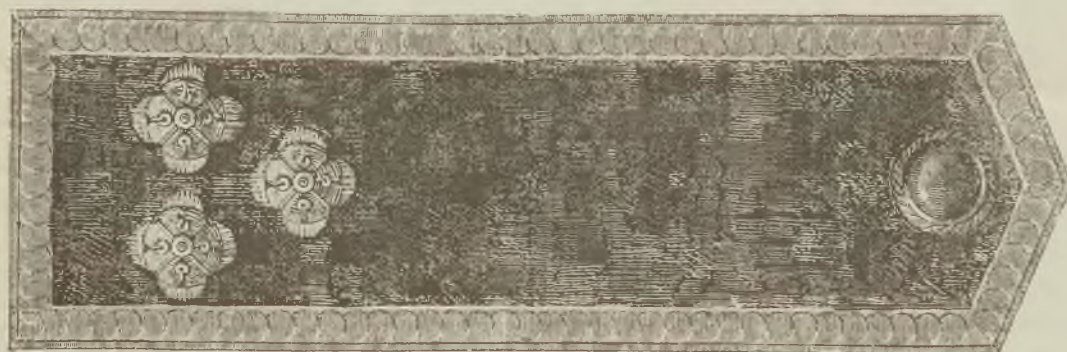

Fig. 12.

Fig. 13.

Fig. 14.

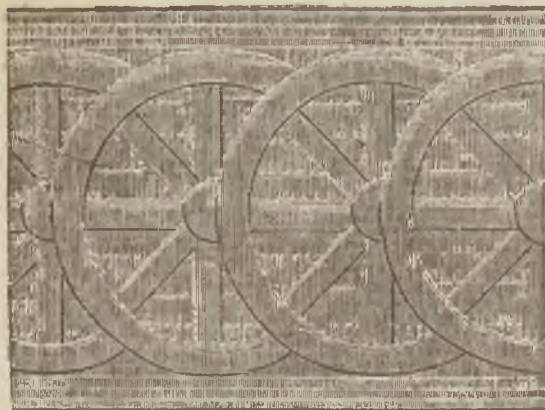

Fig. 15.

Fig. 20.

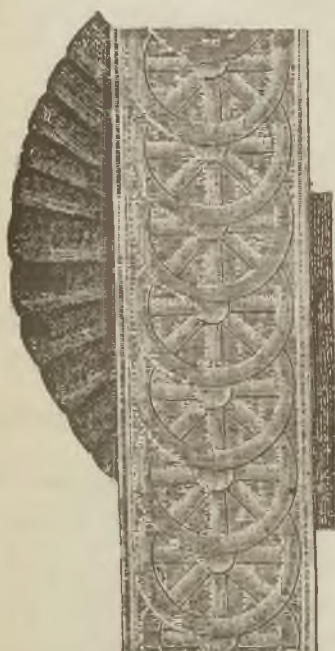

Fig. 19.

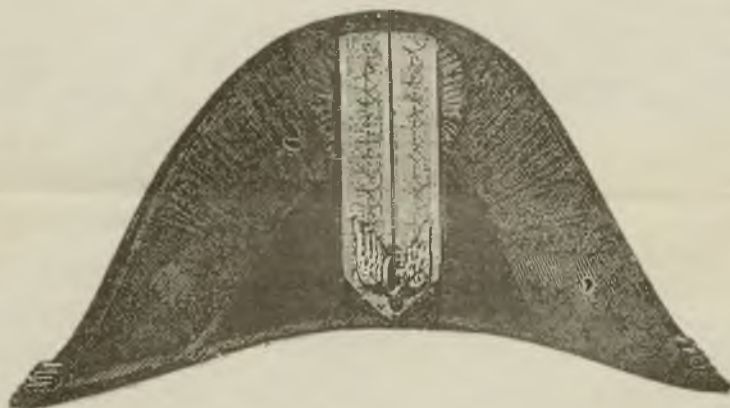

Fig. 16.

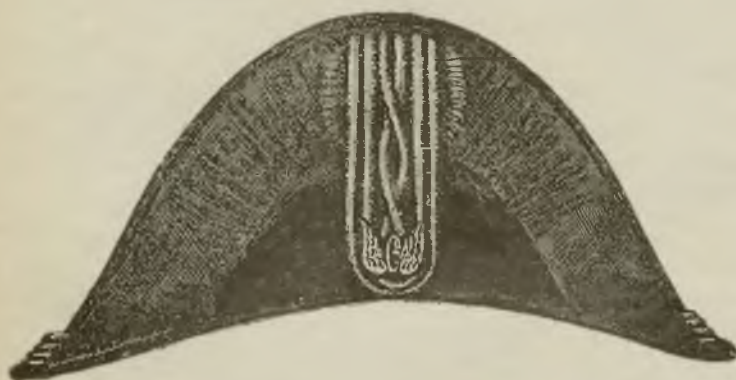

Fig. 17.

Fig. 18.

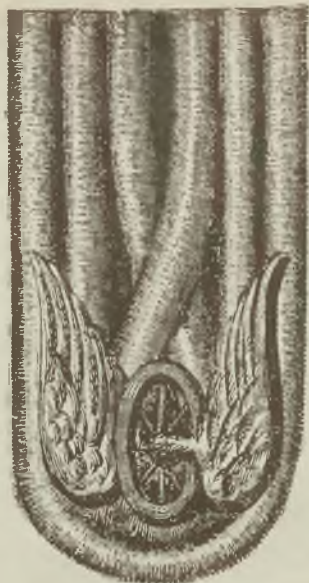

Fig. 21.

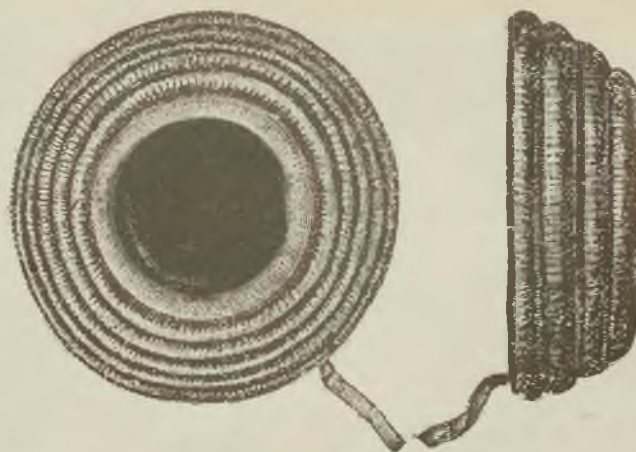

Fig. 22.

Fig. 23.

Fig. 24.

Fig. 25.

Fig. 26.

Fig. 27.

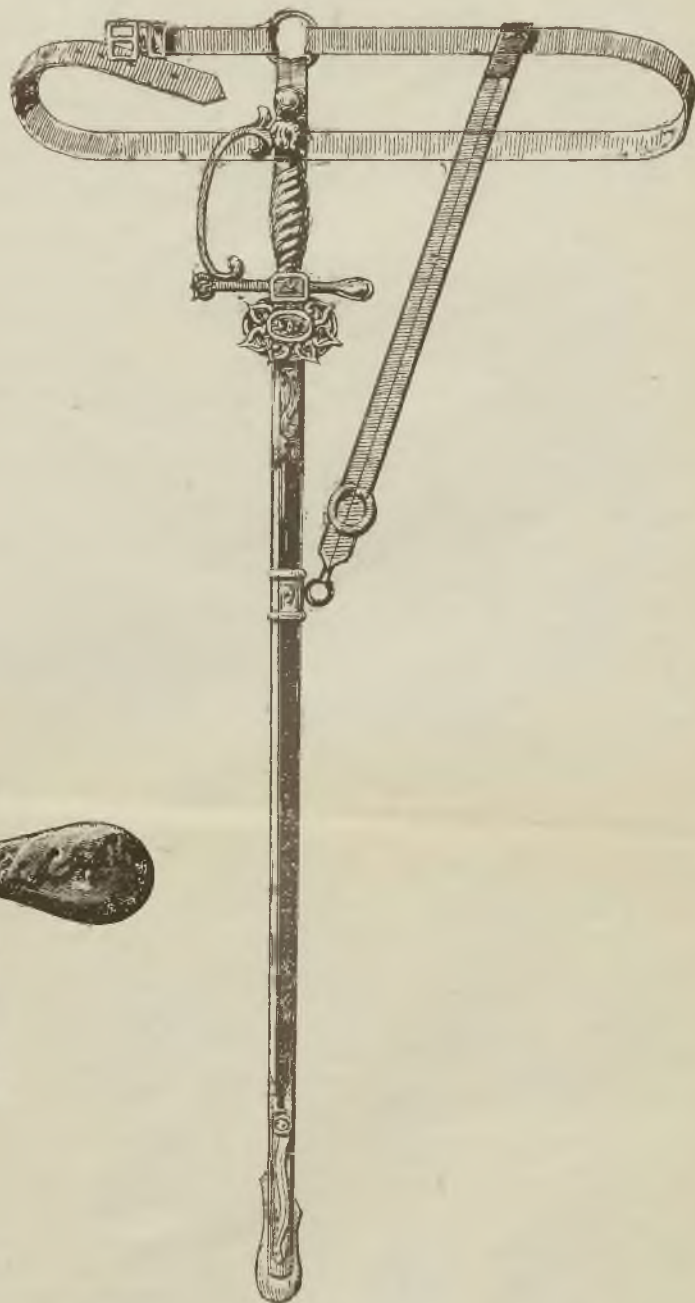

Fig. 28.

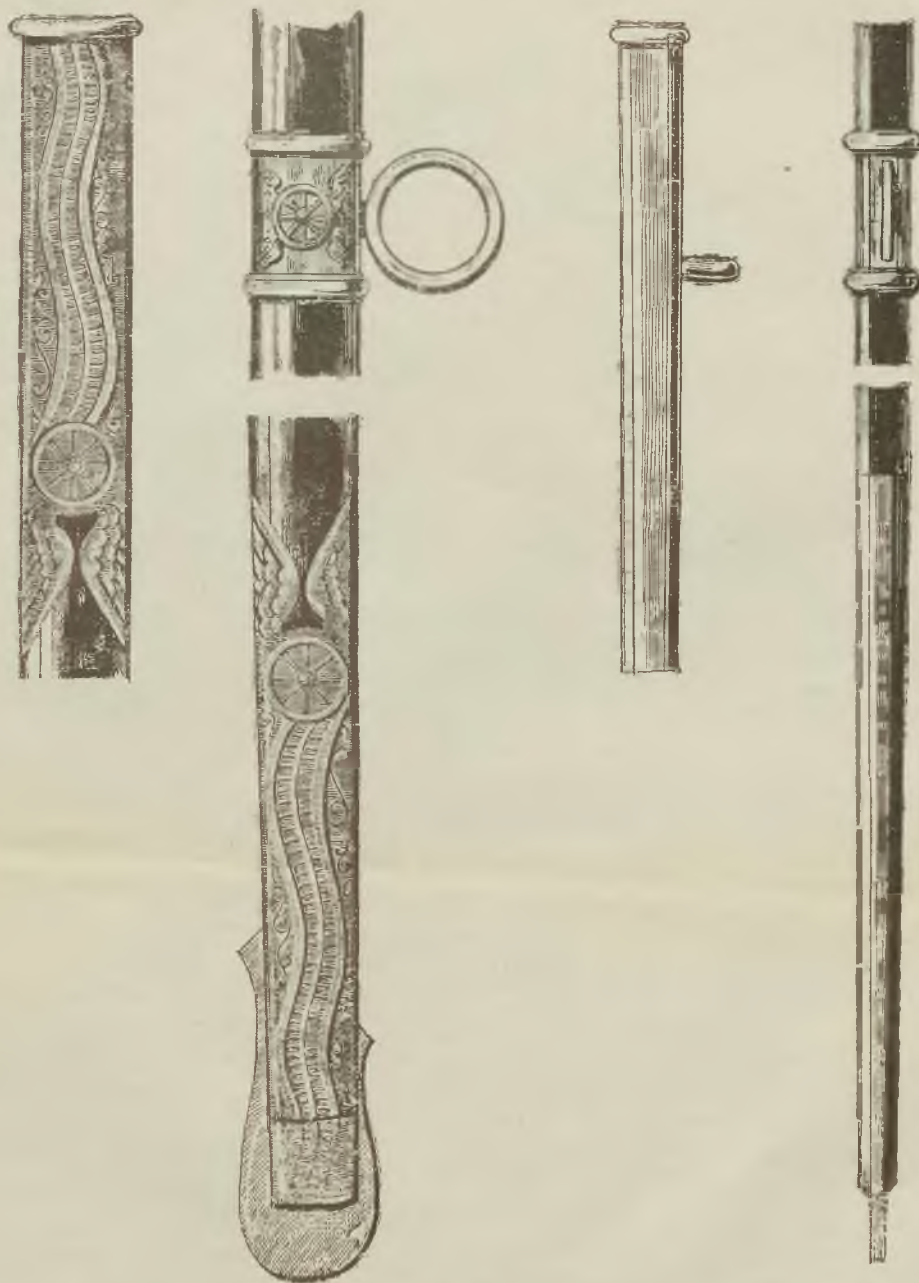

Fig. 29.

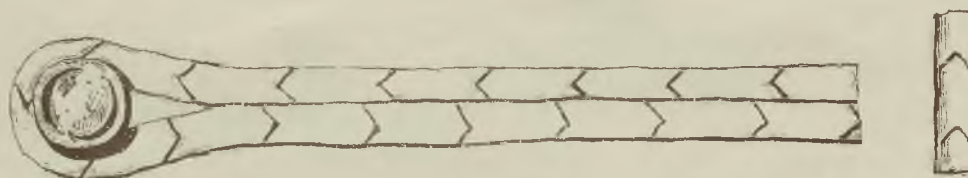

Fig. 31.

Fig. 30.

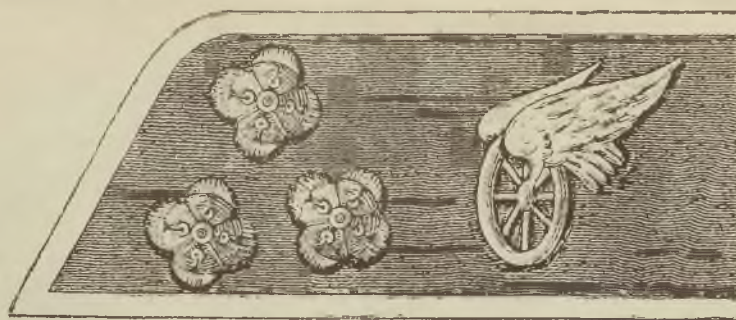

Fig. 32.

Fig. 33

